

Załącznik do zarządzenia dyrektora Społecznej Terapeutycznej Szkoły Podstawowej im. H. Ch. Andersena w Lublinie/Społecznego Liceum Ogólnokształcącego im. H. Ch. Andersena w Lublinie z dnia 14 lutego 2024 r.

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH

(dokument obowiązuje od 15 lutego 2024 r.)

Procedury postępowania w przypadku krzywdzenia dzieci opracowane dla Społecznej Terapeutycznej Szkoły Podstawowej im. H. Ch. Andersena w Lublinie/Społecznego Liceum Ogólnokształcącego im. H. Ch. Andersena w Lublinie

PREAMBUŁA

Niniejszy dokument powstał w wyniku współpracy rady pedagogicznej oraz szkolnych Zespołów Edukacyjno-Terapeutycznych na podstawie obowiązujących przepisów.

W pracy indywidualnej i grupowej warunkiem sine qua non jest kierowanie się interesem dziecka oraz działanie dla jego dobra. Świadoma praca z objawami, wynikającymi z zaburzeń i niepełnosprawności, polegająca na zauważaniu i uwzględnianiu potrzeb indywidualnych w bieżącym funkcjonowaniu dziecka zarówno w szkole jak i w domu, tworzeniu realnych, dostosowanych do możliwości dziecka Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych, nawiązywaniu i podtrzymywaniu znaczącej relacji z dzieckiem opartej na szacunku i otwartości, tworzeniu przestrzeni do wzajemnej komunikacji o myślach, emocjach, potrzebach. Celem polityki „Standardów Ochrony Małoletnich” jest zapewnienie uczniom Społecznej Terapeutycznej Szkoły Podstawowej im. H. Ch. Andersena w Lublinie/Społecznego Liceum Ogólnokształcącego im. H. Ch. Andersena w Lublinie sprzyjających warunków do nauki oraz rozwoju (w atmosferze życzliwości, szacunku, akceptacji i bezpieczeństwa). Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracownika szkoły i innej osoby dorosłej z otoczenia dziecka jakiegokolwiek formy przemocy.

Podstawy prawne Polityki ochrony dzieci

- Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.)
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359)
- Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606).
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 31 z późn. zm.)

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn. zm.) -art. 23 i 24
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.).

Objaśnienie terminów używanych w dokumencie Standardy ochrony małoletnich

Ilekoć w Polityce jest mowa o:

1. Dyrektorze Szkoły, Dyrektorze – należy przez to rozumieć Dyrektora Społecznych Szkół im. H. Ch. Andersena (szkoły podstawowej oraz liceum)
2. „szkole” - należy przez to rozumieć Społeczną Terapeutyczną Szkołę Podstawową im. H. Ch. Andersena w Lublinie/ Społeczne Liceum Ogólnokształcące im. H. Ch. Andersena w Lublinie
3. „personelu” lub “członku personelu” - należy przez to rozumieć osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej a także wolontariusza, współpracownika, stażystę i praktykanta;
4. „dziecku” – należy przez to rozumieć dzieci uczęszczające do Społecznej Terapeutycznej Szkoły Podstawowej im. H. Ch. Andersena w Lublinie/ Społecznego Liceum Ogólnokształcącego im. H. Ch. Andersena w Lublinie
5. „małoletnim” - – należy przez to rozumieć zgodnie z kodeksem cywilnym osobę od urodzenia do ukończenia 18 roku życia;
6. „opiekunie dziecka” - należy przez to rozumieć osobę uprawnioną do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzica lub opiekuna prawnego. W myśl niniejszego dokumentu opiekunem jest również rodzic zastępczy;
7. Polityce - należy przez to rozumieć Politykę oraz procedury ochrony dzieci przed krzywdzeniem w Społecznej Terapeutycznej Szkoły Podstawowej im. H. Ch. Andersena w Lublinie/ Społecznym Liceum Ogólnokształcącym im. H. Ch. Andersena w Lublinie
8. Zgoda rodzica dziecka oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami dziecka należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.
9. Przez krzywdzenie dziecka należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym członka personelu szkoły, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie.
10. Osoby odpowiedzialne za Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem to wyznaczeni przez Dyrektora szkoły członkowie personelu sprawujący nadzór nad realizacją Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem.
11. Dane osobowe dziecka to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.

POLITYKA

Krzywdzenie dziecka to każde zamierzone lub niezamierzone działanie osoby dorosłej, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny dziecka. (definicja Światowej Organizacji Zdrowia, WHO). **Obowiązkiem osoby, która dowiadyuje się, że dziecko jest krzywdzone jest zatrzymanie krzywdzenia.**

Interwencja prawna w sytuacji krzywdzenia dziecka rozumiana jest jako powiadomienie odpowiednich instytucji: policji, prokuratury, sądu rodzinnego i nieletnich o przestępstwie lub zagrożeniu dobra dziecka, w celu podjęcia przez te instytucje działań w ramach swoich obowiązków służbowych. Działania te zapobiegają krzywdzeniu dziecka, spowodują wyciągnięcie odpowiedzialności w stosunku do sprawcy i wesprą dziecko i rodzinę w sytuacji kryzysu.

Wyróżnia się 4 podstawowe formy krzywdzenia:

1. Przemoc fizyczna

Przemoc, w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko lub ze strony osoby, której dziecko ufa bądź która ma nad nim władzę. Nieprzypadkowe zranienie polegające na przykład na: popychaniu, szarpaniu, policzkowaniu, szczypaniu, kopaniu, duszeniu, biciu otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewaniu wrzątkiem lub substancjami żrącym, użyciu broni, ostrych narzędzi. Może być czynnością powtarzalną lub jednorazową.

Zauważalne symptomy przemocy fizycznej:

- ślady palców i przedmiotów na ciele dziecka
- okrągłe punktowe poparzenia
- opuchlizna, złamania, zwichnięcia
- siniaki w nietypowych miejscach ciała dziecka, np. okularowe w okolicy oczu

Pośrednio obserwowane zachowania dziecka:

- lęk przed rozebraniem się,
- lęk przed dotykiem drugiej osoby,
- strój nieadekwatny do pory roku i pogody (długie rękawy, kiedy jest ciepło),
- nadmierna apatia lub agresja,
- noszenie ciemnych okularów, także przy braku słońca.

Wzmoczony nacisk na obserwację symptomów i zachowania dziecka, jeśli pracujemy z uczniem niewerbalnym.

2. Przemoc psychiczna

Chroniczna, niefizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a osobą dorosłą, obejmująca zarówno działania jak i zaniechania.

Formy przemocy psychicznej:

- Niedostępność emocjonalna
- Zaniechanie emocjonalne
- Relacja z dzieckiem oparta na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu
- Nieodpowiedzialne rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem
- Niedostrzeżenie lub nieuznanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy osobą dorosłą a dzieckiem.

Objawy przemocy psychicznej:

- zaburzenia mowy (wynikające z napięcia nerwowego),
- psychosomatyczne (ból jelitowo– żołądkowy, ból i zawroty głowy),
- moczenie i zanieczyszczanie się
- ból mięśni, nadmierna potliwość, zaburzenia snu,
- brak poczucia własnej wartości, niska samoocena, wycofanie,
- depresja, fobie, lęki,
- zachowanie destrukcyjne,
- kłopoty z kontrolą emocji,
- poczucie krzywdy i winy, nieufność do innych,
- problemy szkolne, zachowania agresywne w stosunku do innych osób.

3. Wykorzystanie seksualne

Włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, i/lub na którą nie jest odpowiednio dojrzałe rozwojowo i nie może się zgodzić w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi, społecznymi. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność (np. prezentowanie treści o tematyce pornograficznej, robienie zdjęć lub filmów z udziałem dziecka bez odzieży, komentowanie dziecka w sposób erotyczny, proponowanie relacji intymnych, dotykanie w miejscach intymnych, zmuszanie do oglądania nagości i/lub dotykania przez dziecko, ocieranie, kontakty oralne) wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności i władzy.

Konsekwencje przemocy seksualnej:

Somatyczne:

- infekcje dróg moczowo - płciowych bez podłoża organicznego,
- urazy zewnętrznych narządów płciowych: zaczerwienienia, otarcia naskórka, bolesność,
- ból przy oddawaniu moczu czy kału, np. krwawe stolce, krwawienie z narządów rodnych,
- upławy,
- urazy ciała związane ze stosowaną przemocą fizyczną,
- infekcje przenoszone drogą płciową (np. weneryczne, grzybicze, HIV),
- niezrozumiałe pojawienie się dolegliwości somatycznych, np. bólów brzucha, głowy,
- wymiotów, nudności, nietrzymanie kału i moczu,
- trudności związane z siedzeniem lub chodzeniem,
- przerwanie błony dziewiczej,
- ciąża.

Poznawcze, emocjonalne, behawioralne:

- zbyt wczesna erotyzacja dziecka, znajomość zachowań seksualnych charakterystycznych dla osób dorosłych,
- prowokacyjne zachowania seksualne zarówno w stosunku do dorosłych, jak i rówieśników,
- zachowania masturbacyjne,
- erotyczne rysunki lub zabawy dziecka,
- zaburzenia snu, lęki nocne, koszmary nocne,
- zaburzenia przyjmowania pokarmu,
- u małych dzieci zachowania o charakterze regresywnym, takie jak moczenie się, ssanie palca, kiwanie,
- izolowanie się, zamykanie się w sobie,
- lęki, strach, fobie, nerwice, depresje, przygnębienie, smutek,
- lęki związane z daną płcią, np. wobec rodzica danej płci,
- zachowania agresywne i (lub) autodestrukcyjne (np. próby samobójcze),
- nadpobudliwość ruchowa,
- poczucie winy, krzywdy

4. Zaniedbywanie

Chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych dziecka i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.

Objawy zaniedbania:

- częsta nieusprawiedliwiana absencja w szkole,
- wagarowanie,
- ubiór nieadekwatny do pory roku,
- niedożywienie,
- zaniedbanie pod względem higienicznym i zdrowotnym (brudna skóra, rażąco małych rozmiarów odzież, przewlekłe nieleczone choroby, nie zażywanie niezbędnych leków, koniecznych badań, zaburzony rozwój fizyczny),
- pozostawanie na dworze bez opieki w godzinach wieczornych i nocnych (zwłaszcza młodsze dzieci),
- niedbanie o higienę snu i odpoczynku
- brak przyborów szkolnych.

PERSONEL

Zasady postępowania personelu Społecznej Terapeutycznej Szkoły Podstawowej im. H. Ch. Andersena w Lublinie/ Społecznego Liceum Ogólnokształcącego im. H. Ch. Andersena w Lublinie w przypadku zapobiegania działaniom krzywdzących dziecko.

Rekrutacja

1. W procesie rekrutacyjnym na stanowisko pracownika szkoły niezbędne jest dostarczenie dokumentów o niekaralności oraz podpisanie zgody dot. „Standardów Ochrony Małoletnich”.
2. Dyrektor szkoły dba, aby osoby przez nią zatrudnione (w tym osoby pracujące na podstawie umowy zlecenia, stażyści, praktykanci oraz wolontariusze i współpracownicy) posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi oraz były dla nich bezpieczne. Aby sprawdzić powyższe, w tym stosunek osoby zatrudnianej do dzieci i podzielenia wartości związanych z szacunkiem wobec nich oraz przestrzegania ich praw, Dyrektor wymaga przekazania danych (w tym dokumentów) dotyczących:
  - wykształcenia,
  - kwalifikacji zawodowych,
  - przebiegu dotychczasowego zatrudnienia kandydata/kandydatki.

3. Dyrektor szkoły może prosić kandydata/kandydatkę o przedstawienie referencji od poprzedniego pracodawcy lub o podanie kontaktu do osoby, która takie referencje może wystawić. Podstawą dostarczenia referencji lub kontaktu do byłych pracodawców jest zgoda kandydata/kandydatki.
4. Przed dopuszczeniem osoby zatrudnianej do wykonywania obowiązków związanych z opieką nad dziećmi Dyrektor szkoły jest zobowiązany sprawdzić osobę zatrudnianą w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym – rejestr z dostępem ograniczonym oraz Rejestr osób w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze.
5. Wydruk z Rejestru jest przechowywany w aktach osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej wolontariusza/osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną.
6. Od kandydata/kandydatki pobierana jest informacja z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego. Zaświadczenia z KRK można domagać się wyłącznie w przypadkach, gdy przepisy prawa wprost wskazują, że pracowników w zawodach lub na danych stanowiskach obowiązuje wymóg niekaralności.
W przypadku niemożliwości przedstawienia zaświadczenia kandydat/kandydatka składa oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej o niekaralności oraz o braku toczących się wobec niego/niej postępowań przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych za przestępstwa i inne czyny popełnione przeciwko dzieciom.
7. Jeżeli osoba posiada obywatelstwo inne niż polskie, wówczas przedkłada również informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla w/w celów.

Zasady bezpiecznej relacji dorosły-dziecko

1. Pracownicy dbają o bezpieczeństwo dzieci podczas pobytu w szkole, są uważni na sytuacje związane z zagrożeniem zdrowia i życia, sprawdzają samopoczucie dziecka.
2. Pracownicy nieustannie poszerzają swoją wiedzę i doskonałą umiejętności pomocowe dot. pracy z dziećmi z zaburzeniami/odchyleniami rozwojowymi i niepełnosprawnościami. Profesjonalne podejście do pracy zespołowej, tworzącej całościowe spojrzenie na człowieka (uwzględnianie umiejętności rozwojowych dzieci, wynikających z niepełnosprawności).
3. Nauczyciele organizują zajęcia zapewniające dzieciom wszechstronny rozwój, zadania i działania dostosowane są do potrzeb i możliwości poszczególnych dzieci.
4. Pracownicy towarzyszą dzieciom w sytuacjach trudnych, wspierają w poszukiwaniu rozwiązań.

5. Pracownicy podejmują działania wychowawcze mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw – wyrażania emocji w sposób nie krzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zasad życzliwych, opartych na szacunku interakcjach.
6. Dzieci zostaną zapoznane z zasadami regulującymi funkcjonowanie grupy uwzględniającymi prawa dziecka (np. tworzenie kontraktu klasowego uwzględniającego wartości szkoły zgodne ze Standardami Ochrony Małoletnich).
7. Pozytywne zachowania dzieci wzmocnione są poprzez nagradzanie: słowne (pochwała indywidualna, pochwała w obecności dzieci), indywidualne systemy motywacyjne.
8. W każdej sytuacji dziecko jest informowane o konsekwencji zachowania i możliwych działaniach naprawczych.
9. Niedopuszczalne są zachowania z obszarów przemocowych: cielesne (szarpanie, bicie, popychanie), słowne (wyzywanie, wyśmiewanie), zmuszanie, negowanie uczuć.
10. Bezpośredni kontakt z dzieckiem oparty jest na poszanowaniu intymności dziecka. Zasady bezpośredniego kontaktu z dzieckiem ustalane są z rodzicami, opiekunem prawnym z poszanowaniem zdania obu stron. W zgodzie z tworzonymi indywidualnie programami interwencyjnymi w przypadku zachowań trudnych, uwzględniającymi bezpieczeństwo dziecka i otoczenia. W szczególnych uzasadnionych przypadkach uzasadnione jest użycie siły przez pracownika szkoły w celu przerwania zachowań ucznia, które zagrażają życiu i zdrowiu jego samego lub innych uczniów (procedura szczegółowa zawarta w szkolnym programie wychowawczo-profilaktycznym). Jednocześnie szkoła dba o nietykalność cielesną uczniów.
11. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek zagrożeń bezpieczeństwa małoletniego każdy pracownik jest zobowiązany, w miarę możliwości im przeciwdziałać oraz natychmiast powiadomić o nich dyrektora/wicedyrektora placówki bądź psychologa szkolnego.
12. Dyrektor szkoły prowadzi okresową ewaluację swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci (m.in. podczas obserwacji lekcji ujętych w planie nadzoru pedagogicznego na dany rok szkolny).
13. Pracownicy szkoły w codziennych kontaktach z dziećmi kierują się szacunkiem, akceptacją i życzliwością rozumianymi jako:
  - osoba dorosła uwzględnia indywidualne potrzeby dziecka,
  - osoba dorosła zwraca się do dziecka językiem zrozumiałym i empatycznym,
  - osoba dorosła nie wyraża krytycznych, ośmieszających opinii, uwag i sądów wobec dziecka oraz jego zachowań, jest uważna na konteksty sytuacyjne i nie rozmawia z innymi pracownikami o uczniach szkoły przy innych dzieciach
  - osoba dorosła w żaden sposób nie dyskryminuje dziecka,
  - osoba dorosła nie przekazuje informacji na temat funkcjonowania dziecka i jego zachowań jego Rodzicom w obecności dziecka lub innych Rodziców,
  - osoba dorosła nie wykorzystuje przewagi fizycznej wobec dziecka (nie bije, nie szarpie, nie stosuje siły fizycznej),

- osoba dorosła nie wykorzystuje przewagi statutowej, swojej rangi nauczyciela i nie nadużywa możliwości karania dziecka ocenami niedostatecznymi, uwagami z zachowania, nie szantażuje dziecka możliwością wpisania negatywnej oceny, uwagi,
- osoba dorosła dostosowuje wymagania edukacyjne do aktualnych możliwości dziecka i wspiera go w samodzielnej realizacji,
- osoba dorosła nie publikuje wizerunku dziecka na swoich mediach społecznościowych,
- osoba dorosła bezwzględnie chroni danych osobowych dziecka, w tym przede wszystkim nie ujawnia jego diagnozy, nie rozmawia z innymi rodzicami na temat sytuacji rodzinnej, materialnej, czy zdrowotnej dziecka, czy członków jego rodziny,
- osoba dorosła nie przekazuje bez zgody Rodziców/prawnych opiekunów dziecka, informacji na temat: adopcji, przysposobienia, stwierdzonej niepełnosprawności dziecka,
- osoba dorosła zaprasza dziecko do życzliwego kontaktu opierającego się na obustronnym poszanowaniu granic osobistych, budując profesjonalną relację zgodną z obyczajowością (inne zachowania opiekuńcze wynikające ze statutu rodzica, inne od niespokrewnionej osoby dorosłej pełniącej funkcję wychowawczą).

PROCEDURY

Szkoła prowadzi działania wychowawczo-profilaktyczne (zamieszczone w skorelowanym z niniejszym dokumentem programie wychowawczo-profilaktycznym szkoły) w celu zapobiegania i uświadamiania niewłaściwych zachowań, przemocy oraz innych form krzywdzenia małoletnich.

W przypadku zgłoszenia krzywdzenia przez dziecko, pracownika szkoły i/lub osoby dorosłej z otoczenia dziecka podejmujemy działania interwencyjne: **Pierwszy krok:** poinformowanie osób powołanych do Szkolnego Zespołu Reagowania w Kryzysie, którego członkami są:

1. dyrektor szkoły
2. wicedyrektorzy
3. psycholog
4. nauczyciele wychowawcy konkretnego ucznia wobec którego podejmuje się działania interwencyjne

Uczestnicy wyżej wymienionego Zespołu są zobowiązani do uruchomienia profesjonalnej relacji pomocowej, polegającej na zapewnieniu bezpieczeństwa dziecka i poszanowaniu jego godności. Działania Zespołu pozostają w zgodzie z aktualnie obowiązującymi przepisami. Równoległe z poinformowaniem Zespołu prowadzona jest rzetelna diagnoza sytuacji, polegająca na uzyskaniu jak najpełniejszych odpowiedzi w postaci sporządzenia notatki ze zdarzenia. Wywiad nakierowany na dostarczenie informacji:

Kto krzywdzi dziecko?

Co się wydarzyło?

Dlaczego mnie to niepokoi?

Jakie są formy krzywdzenia?

Gdzie i kiedy ma miejsce krzywdzenie (szkoła, dom, inne)

Od jak dawna trwa krzywdzenie?

Jak często dochodzi do krzywdzenia?

Jak intensywne jest krzywdzenie? (czas trwania, częstotliwość, jaki jest obraz/siła obrażeń)

Jak krzywdzenie wpływa na dziecko?

Co wiem o dziecku – jakie potrzeby ma dziecko? (choroby i zaburzenia współistniejące Jak dziecko funkcjonuje w sytuacji krzywdzenia?)

Czy ktoś jeszcze wie o krzywdzeniu?

Czy były już podejmowane próby pomocy dziecku? Jaki przyniosły efekt?

Czy w środowisku rodzinnym jest osoba dorosła wspierająca dziecko?

Jak ja mogę pomóc dziecku?

Kto jeszcze może pomóc dziecku – jakie instytucje mogę zaangażować?

Drugi krok: zabezpieczenie. Konieczne jest zbadanie bezpieczeństwa dziecka. Jeśli w danym momencie bezpośrednio zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka, nasze działanie musi się skupić na bezpośredniej ochronie dziecka i zakładać działania mające na celu natychmiastowe wyjęcie dziecka z rodziny lub odseparowanie od pracownika szkoły, u którego jest podejrzenie krzywdzenia. Interwencyjne telefony: policja, pogotowie. Dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego pracownik powiadamia policję, wydział rodzinny i nieletnich sądu rejonowego oraz prokuraturę rejonową o popełnieniu przestępstwa. Równolegle powiadamia pracownika socjalnego w rejonie.

Działania interwencyjne Szkolnego Zespołu Reagowania w Kryzysie mogą być realizowane w ramach trzech ścieżek:

- karnej (zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa)
- cywilnej (wniosek o wgląd w sytuację rodzinną dziecka)
- procedury Niebieskiej Karty (przemoc domowa)
- dyscyplinarnej (względem stosowania przemocy przez pracownika szkoły)

Interwencję karną należy podjąć w przypadku przestępczości na szkodę małoletnich:

- Przeciwno wolności seksualnej i obyczajowości np. zgwałcenie, wykorzystanie seksualne, prezentowanie pornografii
- Przeciwno rodzinie i opiece np. znęcanie się, porzucenie, uprowadzenie
- Przeciwno wolności np. groźba karalna, nękanie, naruszenie intymności seksualnej
- Przeciwno życiu i zdrowiu np. ciężki uszczerbek na zdrowiu pobicie
- Przeciwno czci i nietykalności cielesnej np. zniewaga, zniesławienie

Wzór wniosku o wgląd w załączniku (zał. nr 1.)

Wzór zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwie w załączniku. (zał. nr 2)

Gdy sąd rodzinny uzna, że dobro dziecka jest zagrożone, może wydać odpowiednie zarządzenia: zobowiązać rodziców do:

- współpracy z asystentem rodziny
- uczestniczenia w warsztatach umiejętności wychowawczych
- skierowania małoletniego do placówki wsparcia dziennego
- rozpoczęcia terapii rodzinnej, poradnictwa
- umieszczenia małoletniego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym, zakładzie rehabilitacji leczniczej
- nadzoru kuratora.

Interwencja do sądu rodzinnego podejmowana jest wówczas, gdy wyczerpują się środki współpracy z rodziną lub rodzice nie podejmują działań na rzecz dziecka zgodnie z zaleceniami i wskazówkami.

Wszczęcie procedury Niebieskiej Karty

W przypadku podejrzenia przemocy domowej pracownik szkoły (wychowawca, psycholog) przeprowadza rozmowę z uczniem (w przypadku ucznia nie komunikującego się werbalnie od razu zgłasza sprawę Szkolnemu Zespołowi Reagowania w Kryzysie). Rozmowa dotyczy: podtrzymywania relacji opartej na zaufaniu, udzielaniu informacji o dalszych krokach, braku zgody na bicie, dotykania bez zgody dziecka. Nazywanie, że to poważna sprawa, która wymaga pomocy innych, zaufanych osób, np. psychologa szkolnego. Informuje również o konieczności kontaktu z rodzicami, gwarantując dziecku bezpieczeństwo. Samodzielnie i/lub wraz z członkiem Zespołu wypełnia formularz NIEBIESKA KARTA-A.

Uprawnienia do wypełnienia formularza mają: policjant, pracownik OPS, pracownik ochrony zdrowia, pracownik oświaty, członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W przypadku stwierdzenia, że problem krzywdzenia nie wymaga sięgnięcia po środki represji karnej wobec rodziny i izolowania od niej dziecka i że możliwa jest współpraca z rodzicami:

1. Wezwania do szkoły rodziców/opiekunów prawnych ucznia na spotkanie zespołu interdyscyplinarnego (wychowawca, psycholog, dyrektor)
2. Zawiera z rodzicami kontrakt o współpracy na rzecz poprawy sytuacji dziecka i rodziny.
3. Podejmuje działania wynikające z potrzeb dziecka i rodziny w kierunku:
  - wzmocnienia dziecka, udzielenia wsparcia w sytuacji kryzysowej i traumatycznej poprzez zapewnienie mu pomocy psychologiczno- pedagogicznej na terenie szkoły,
  - wspierania rodziny poprzez kierowanie do instytucji oferujących np. poradnictwo, konsultacje psychologiczne, terapię uzależnień, terapię dla sprawców przemocy, grupy wsparcia, warsztaty umiejętności wychowawczych,
  - pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez zastosowanie procedur mediacyjnych bądź kierowanie do mediatorów,
  - zabezpieczenia socjalnego poprzez kierowanie do instytucji oferujących: poradnictwo i warsztaty w zakresie metod poszukiwania prac, zorganizowani pomocy finansowej, rzeczowej, ciepłego posiłku w szkole itp.
4. Rodzice zostają poinformowani o podjęciu interwencji założenia „Niebieskiej Karty”.

Przekazanie formularza NIEBIESKA KARTA-B.

5. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub odmawiają podjęcia działań proponowanych przez szkołę, psycholog szkolny upoważniony przez dyrektora szkoły składa niezwłocznie zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do Policji, Prokuratury lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny do Sądu Rodzinnego.

W SYTUACJI, GDY DZIECKO JEST KRZYWDZONE, DYSKRYMINOWANE NA TERENIE SZKOŁY PRZEZ PRACOWNIKA LUB INNĄ OSOBĘ DOROSŁĄ

1. Każdy pracownik szkoły, który zauważy negatywne zachowania innego pracownika w stosunku do dziecka, ma obowiązek interwencji. Informuje o braku zgody na takie zachowanie, działanie i zgłasza sytuację osobie powołanej w Szkolnym Zespole Reagowania w Kryzysie. Powołane osoby przeprowadzają rozmowę z dzieckiem i osobami posiadającymi znaczące informacje w tej sprawie. Sporządzony jest opis sytuacji (notatka służbowa).
2. Psycholog szkolny opracowuje plan pomocy dziecku, z którym zapoznaje dyrektora szkoły i wychowawcę klasy.

3. Dyrektor szkoły oraz psycholog szkolny wdrażają działania pomocowe i profilaktyczne i monitorują je.
4. Dyrektor Szkoły przeprowadza osobne rozmowy z pracownikiem i dzieckiem oraz jego rodzicami/opiekunem prawnymi. Zapisuje, wraz z pracownikiem kontrakt eliminujący nieodpowiednie zachowania. Ustala plan pomocy dziecku.
5. Dyrektor, jeśli podejrzewa popełnienie przestępstwa oprócz w/w wszczyna procedury zewnętrzne: zawiadamia policję, prokuraturę lub Kuratorium w celu rozpoczęcia postępowania dyscyplinarnego
6. Gdy zaplanowane działania nie przyniosą rezultatu dyrektor podejmuje działania wynikające z Kodeksu Pracy.

EWALUACJA

Ocena podejmowanych działań interwencyjnych, w przypadku zawiadomienia o przestępstwie placówka ma prawo do uzyskania informacji o wszczęciu albo odmowie postępowania. Istnieje możliwość zgłoszenia zażalenia na bezczynności, bieżący kontakt z instytucjami, które zostały powołane we wcześniejszych etapach interwencji (OPS, policja, kurator, asystent rodziny).

MONITORING STOSOWANIA POLITYKI OCHRONY DZIECI PRZED KRZYWDZENIEM

1. Dyrektor szkoły wyznacza osobę odpowiedzialną za „Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem” i powierza jej nadzór nad jej realizacją oraz prowadzenia rejestru spraw dotyczących krzywdzenia.
2. Bieżąca wymiana informacji o rozwoju podejmowanych działań interwencyjnych w szkolnym zespole interdyscyplinarnym (wychowawca, terapeuci dziecka, pozostałe osoby współpracujące z dzieckiem i jego rodziną).
3. Szkoła oferuje rodzicom edukację w zakresie wychowania dzieci bez przemocy oraz ochrony ich przed przemocą i wykorzystywaniem. Organizowanie regularnych, cyklicznych spotkań z rodzicami.
4. Cykliczne obserwacje zajęć w grupach klasowych, zajęciach w diadzie i indywidualne rozmowy z dyrekcją, psychologiem szkolnym.

Zal. 1

pieczętka szkoły Lublin,.....

Sąd Rejonowy w Lublinie..... (dane i pełny adres sądu)

WNIOSEK O WGLĄD W SYTUACJĘ RODZINNĄ DZIECKA

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniego.....

urodzonego.....w ....., zamieszkałego w ..... przy
ulicy.....

UZASADNIENIE

Załącznik 2

pieczętka szkoły Lublin, dnia.....

Prokuratura Rejonowa w Lublinie

ZAWIADOMIENIE O MOŻLIWOŚCI POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA

Niniejszym jako ....., zawiadamiam o możliwości popełnienia przestępstwa a
art.... KK.... na szkodę ucznia tut. Szkoły, tj. małoletniego.....

urodzonego dnia..... w ....., zamieszkałego w

.....

przez:

Dane sprawcy przemocy

polegającego na tym, że.....,

czym wypełnił znamiona przestępstwa stypizowanego w art. .... KK....

Tym samym, wnoszę o wszczęcie postępowania przygotowawczego i podjęcie niezbędnych
czynności dowodowych celem pociągnięcia sprawcy do odpowiedzialności karnej.

UZASADNIENIE